

Брюксел, 18.4.2017 г.
COM(2017) 173 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**относно преразглеждането на целевите нива на оползотворяване на ОЕЕО,
относно възможното определяне на отделни целеви нива на подготовка на ОЕЕО
за повторна употреба**

и

**относно преразглеждането на метода за изчисляване на целевите нива на
оползотворяване, посочен в член 11, параграф 6 от
Директива 2012/19/ЕС относно ОЕЕО**

1. Увод

Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване⁽¹⁾ (Директивата относно ОЕЕО), която е преработена версия на предходната Директива 2002/96/ЕО („предходната директива относно ОЕЕО“), влезе в сила през август 2012 г. и трябваше да се транспонира от държавите членки до 14 февруари 2014 г.

Директивата относно ОЕЕО определя правила за управлението на ОЕЕО, за да се допринесе за устойчивото производство и потребление основно чрез предотвратяване на ОЕЕО, а така също и чрез повторна употреба, рециклиране и други форми на оползотворяване на такива отпадъци, така че да се намали обезвреждането на отпадъци и да се допринесе за ефективното използване на ресурсите и за извличането на ценни вторични суровини.

В тази връзка в член 11 от Директивата относно ОЕЕО и в приложение V към нея се въвеждат комбинирани целеви нива на подготовка за повторна употреба и на рециклиране, както и целеви нива на оползотворяване на ОЕЕО, а в член 11, параграф 2 се определя методологията за изчисляване на тези целеви нива.

Настоящият доклад е в отговор на следните изисквания към Комисията, определени в член 11, параграф 6 от Директивата относно ОЕЕО:

1. преразглеждане на целевите нива на оползотворяване, посочени в приложение V, част 3;
2. проучване на възможността за определяне на отделни целеви нива на подготовка на ОЕЕО за повторна употреба;
3. преразглеждане на метода за изчисляване дали са постигнати целевите нива на оползотворяване, посочен в член 11, параграф 2, с цел да се анализира доколко е осъществимо определянето на целеви нива въз основа на данни за продуктите и материалите, получени (на изхода) от процесите по оползотворяване, рециклиране и подготовка за повторна употреба.

За да изготви настоящия доклад, Комисията възложи на независими консултанти да прегледат съответните статистически данни, литература и техническа информация и проведе консултации с основните заинтересовани страни (държави членки, промишлени сдружения, системи за спазване на разширената отговорност на производителя (EPR), неправителствени организации и независими експерти)⁽²⁾.

Целта на настоящия доклад е да информира Европейския парламент и Съвета за оценката и заключенията на Комисията по отношение на тези въпроси.

¹ ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 38.

² „Изследване относно целевите нива на оползотворяване и целевите нива на подготовка на ОЕЕО за повторна употреба и относно метода на изчисляване на целевите нива на оползотворяване“:

http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/events_weee_en.htm .

2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛЕВИТЕ НИВА НА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОЕЕО

2.1. Цел

Понастоящем електрическото и електронното оборудване (ЕЕО), попадащо в обхвата на Директивата относно ОЕЕО, се класифицира в 10 „ориентирани към продукта“ категории, определени в приложения I и II към нея⁽³⁾. Считано от 15 август 2018 г., ЕЕО ще се класифицира в 6 „ориентирани към събирането“ категории, определени в приложения III и IV⁽⁴⁾. Целевите нива на оползотворяване, които производителите трябва да постигнат съгласно член 11, параграф 1, са определени по категории ЕЕО в приложение V.

Тъй като целевите нива на рециклиране и оползотворяване зависят от масата и състава на материалите за отделните категории, промяната в категоризацията може да засегне общата маса и състав на материалите за новите категории. Затова главната причина за преразглеждането на целевите нива на оползотворяване е да се оцени дали промяната в категориите ЕЕО е довела до значителни промени в степента на амбициозност на тези целеви нива.

2.2. Оценка във връзка с преразглеждането на целевите нива на оползотворяване на ОЕЕО

Анализът бе съсредоточен върху сравнението между степента на амбициозност на целевите нива на оползотворяване, приложими за всяка една от 10-те категории за периода от 15 август 2015 г. до 14 август 2018 г., както е определено в приложение V, част 2, и целевите нива на оползотворяване, приложими за всяка от 6-те категории от 15 август 2018 г. нататък, както е определено в приложение V, част 3.

В резултат на изследването са направени следните основни изводи:

- За по-голямата част от продуктите няма промяна в абсолютната стойност на целевите нива на рециклиране и оползотворяване в резултат на прехода от 10 към 6 категории на ЕЕО. А когато има промяна, тя не е значителна. Освен че много малко продукти са засегнати от промяната в целевите нива (напр. професионални инструменти, медицинско оборудване, професионални инструменти за мониторинг и контрол), те представляват само малка част от цялостния поток от ОЕЕО, поради което влиянието върху цялостното ниво на оползотворяване и рециклиране е незначително.
- Промяната в категориите води до увеличение с над 7 % на масата, която трябва да се рециклира, което означава, че приложимите от 2018 г. нататък целеви нива на рециклиране (в 6 категории) са по-амбициозни от приложимите от 2015 г. до 2018 г. целеви нива (в 10 категории). Тази промяна е желателна, тъй като целевите нива следва да се развиват с течение на времето и привеждането в действие на целевите нива за 2018 г. (6 категории) ще доведе до леко увеличение на икономическите ползи и тези за околната среда поради нарастването на оползотворените и рециклираните материали.

³ Тези категории са: 1) големи домакински уреди; 2) малки домакински уреди; 3) информационно-технологично и телекомуникационно оборудване; 4) потребителско оборудване; 5) осветителни тела; 6) електрически и електронни инструменти; 7) играчки, уреди за спорт и отдих; 8) медицински изделия; 9) инструменти за мониторинг и контрол; 10) автомати.

⁴ Тези категории са: 1) топлообменно оборудване; 2) екрани, монитори и оборудване, част от което са екрани с повърхност по-голяма от 100 cm²; 3) лампи; 4) големи уреди (всеки от външните размери на които е над 50 cm); 5) малки уреди (нито един от външните размери не надвишава 50 cm); 6) малко информационно-технологично и телекомуникационно оборудване (нито един от външните размери не надвишава 50 cm).

- Групирането в 6-те категории е съобразено много повече с дейностите на равнище събиране и третиране. Благодарение на това то може също така да увеличи съгласуваността при отчитането на данни и да ограничи административната тежест както върху съоръженията за събиране и третиране на ОЕЕО, така и върху националните органи, когато обединяват данни и проверяват тяхната съгласуваност.

2.3. Заключение

Въз основа на извършената оценка, Комисията стига до заключението, че няма основание за коригиране на посочените в приложение V, част 3 целеви нива на оползотворяване за новите 6 категории ЕЕО, тъй като при тези целеви нива се запазва степен на амбициозност, сходна на тази при посочените в приложение V, част 2 целеви нива за настоящите 10 категории ЕЕО.

3. ПРОУЧВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОТДЕЛНИ ЦЕЛЕВИ НИВА НА ПОДГОТОВКА НА ОЕЕО ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА

3.1. Цел

Целесъобразността на определянето на отделни целеви нива на подготовка за повторна употреба бе проучена чрез събиране на данни за съответните практики, прилагани в държавите членки, чрез анализиране на движещите сили и пречките за подготовката за повторна употреба и чрез оценка въз основа на наличната информация на приложимостта и осъществимостта на определянето на отделни целеви нива на подготовка на ОЕЕО за повторна употреба.

3.2. Оценка на възможността за определяне на отделни целеви нива на подготовка на ОЕЕО за повторна употреба

През 2012 г. държавите членки са докладвали на Евростат, че около 70 000 тона ОЕЕО се използват повторно/подготвят за повторна употреба в ЕС. Докладването на отделни данни относно повторната употреба/подготовката за повторна употреба обаче се извършва на доброволен принцип от държавите членки и само петнадесет от тях са предоставили съответни данни за 2012 г., представени в таблицата по-долу.

Таблица. Количества ОЕЕО, събрани и повторно използвани/подготвени за повторна употреба през 2012 г.⁵

Държава членка	Събрани ОЕЕО (тонове)	Повторно използвани/подготвени за повторна употреба ОЕЕО (в тонове)	Процент на повторната употреба/подготовката за повторна употреба за събраните ОЕЕО
Австрия	77 402	1 248	2 %
Белгия	116 458	4 068	3 %
България	38 431	292	1 %
Хърватия	16 187	0	0 %
Кипър	2 514	42	2 %
Чешка република	53 685	0	0 %
Дания	76 200	0	0 %
Естония	5 465	0	0 %
Финландия	52 972	557	1 %
Франция	470 556	9 568	2 %
Германия	690 711	11 845	2 %
Гърция	37 235	0	0 %
Унгария	44 262	0	0 %
Ирландия	41 177	360	1 %
Италия	497 378	-	-
Латвия	4 694	37	1 %
Литва	14 259	0	0 %
Люксембург	5 010	0	0 %
Малта	1 506	0	0 %
Нидерландия	123 684	475	0 %
Полша	175 295	791	0 %
Португалия	43 695	33	0 %
Румъния	23 083	0	0 %
Словакия	22 671	0	0 %
Словения	9 430	30	0 %
Испания	157 994	351	0 %
Швеция	168 612	0	0 %
Обединено кралство	503 611	41 630	8 %
ОБЩО	3 474 177	71 327	2 %

Тази информация не е достатъчно представителна поради големия брой държави членки, които не са докладвали отделно количествата повторно използвани/подготвени

⁵ Източник: „Изследване относно целевите нива на оползотворяване и целевите нива на подготовка на ОЕЕО за повторна употреба и относно метода за изчисляване на целевите нива на оползотворяване“:

http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/events_weee_en.htm. (източник на данните: Евростат)

за повторна употреба ОЕЕО, както и поради липсата на спецификации относно дейностите, които са отчетени в докладите на държавите членки като повторна употреба и подготовка за повторна употреба. Тези данни водят до заключението, че повторната употреба и подготовката за повторна употреба не са добре развити на равнище ЕС, с изключение на някои държави членки. При изследването е констатирано, че има значителни разлики между държавите членки по отношение на моделите на потребление на използвани/втора ръка продукти, което оказва влияние върху нивото на развитие на сектора. Това затруднява оценката на потенциала за подготовка за повторна употреба в ЕС.

При изследването е анализирано доколко е приложимо определянето на отделно целево ниво на подготовка за повторна употреба. По отношение на икономическите въздействия, подготовката за повторна употреба би могла да доведе до значителни приходи и спестявания за икономиката. Подготовката за повторна употреба има и благоприятни социални последици поради положителните въздействия върху създаването на работни места и поради предоставената възможност на определени слоеве от обществото с ниски доходи да закупуват домакински уреди на ниски цени. Възможните въздействия на подготовката за повторна употреба върху околната среда са свързани с избягването на производство на нови ЕЕО и предотвратяването на отпадъци. Въпреки това трябва да се вземе предвид консумацията на енергия, тъй като новите уреди обикновено са по-ефективни отколкото повторно използваното старо оборудване.

От друга страна, определянето на отделно целево ниво за подготовката за повторна употреба би изисквало добро познаване на количествата ОЕЕО, които могат да се подготвят за повторна употреба в ЕС, и доколко е осъществима от икономическа гледна точка промяната на логистиката, за да се гарантира, че действително може да се оползотвори потенциалът за повторна употреба на ОЕЕО. По-специално в държавите членки, в които не е достатъчно развита подготовката за повторна употреба, ще са необходими промени в структурите за събиране и създаване на процедури за изпитване на ОЕЕО при събиране и преди последващо прехвърляне. Освен това ще е необходимо разработването на система за докладване, за да се отстрани рискът от двойно отчитане, тъй като е възможно преди рециклирането на ОЕЕО те няколкократно да бъдат събирани и подготвяни за повторна употреба. В системата за докладване следва да се прави разграничение между реалните потоци ОЕЕО, които са подготвени за повторна употреба, и оборудването, което се използва повторно, без да бъде отпадък. Освен това, ако се въведе отделно целево ниво относно подготовката за повторна употреба, съществува риск производителите на ЕЕО да допринасят в нееднаква степен за постигането на целевото ниво, тъй като търсенето на продукти втора ръка не е еднакво за всички категории ЕЕО и в някои случаи е различно дори за различни марки на същия вид оборудване. И въпреки че и при комбинираното целево ниво съществува риск от нееднакво допринасяне, все пак то осигурява по-голяма гъвкавост, за да се компенсират разликите в търсенето на продукти втора ръка, които съществуват между категориите ЕЕО.

В заключение изследването потвърждава, че определянето на отделно целево ниво за подготовка за повторна употреба ще създаде допълнителни задължения за икономическите оператори и държавите членки (напр. докладване, мониторинг) и значително ще увеличи административната тежест. Комбинираното целево ниво на подготовка за повторна употреба и на рециклиране, приложимо от 2015 г. нататък (приложение V, части 2 и 3), дава възможност на държавите членки да постигнат това

ниво, като поощряват както рециклирането, така и подготовката за повторна употреба. Все пак е по-вероятно държавите членки, които определят национални целеви нива за подготовката на ОЕЕО за повторна употреба, активно да насърчават практики за увеличаване на подготовката за повторна употреба, включително за насърчаване на достъпа до ОЕЕО на персонала от централите за повторна употреба съгласно изискването в член 6, параграф 2 от директивата, като по такъв начин ще постигнат повече положителни резултати с оглед на йерархията на отпадъците в ЕС за ОЕЕО.

3.3. Заключение

Въз основа на основните констатации от оценката, Комисията стига до заключението, че на този етап не е уместно в Директивата относно ОЕЕО да се определят отделни целеви нива за ОЕЕО, които се подготвят за повторна употреба. Все пак Комисията ще насърчи обмяната на информация между държавите членки, за да се установят добрите практики в държавите членки, в които на национално или регионално равнище или съгласно схеми за разширена отговорност на производителя са били определени целеви нива за подготовката на ОЕЕО за повторна употреба.

4. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА МЕТОДА ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ ДАЛИ СА ПОСТИГНАТИ ЦЕЛЕВИТЕ НИВА НА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ, ОПРЕДЕЛЕН В ЧЛЕН 11, ПАРАГРАФ 2 ОТ ДИРЕКТИВА 2012/19/ЕС ОТНОСНО ОЕЕО

4.1. Цел

В член 11, параграф 2 от Директивата относно ОЕЕО е определен методът за изчисляване дали са постигнати целевите нива на оползотворяване — теглото на ОЕЕО, които постъпват в съоръженията за оползотворяване и/или рециклиране/подготовка за повторна употреба (подход, основан на данни за постъпленията на входа) се разделя на теглото на всички отделно събрани ОЕЕО за всяка категория и получената стойност се изразява в проценти.

При преразглеждането на този метод за изчисляване е отчетено дали е приложимо и осъществимо да се определят целеви нива въз основа на продуктите и материалите, получени от процесите по оползотворяване, рециклиране или подготовка за повторна употреба (т.е. подход, основан на данни за получените резултати на изхода).

4.2. Оценка във връзка с преразглеждането на метода за изчисляване дали са постигнати целевите нива на оползотворяване

При изследването са анализирани първо наличните данни за резултатите на изхода на съоръженията на равнище държави членки, получени от няколко различни източника на информация⁶), включително консултиране със заинтересовани страни. Направено е заключението, че на равнище държави членки няма почти никакви данни относно материалите, получени (на изхода) в резултат на процесите по оползотворяване, рециклиране и подготовка за повторна употреба (наричани „изходни фракции“ или другаде „фракции от материали“) и съществува само ограничена база данни, по-специално когато при схеми за разширена отговорност на производителя се прилагат

⁶ Данни от ЕВРОСТАТ, доклади на държавите членки за изпълнението на Рамкова директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и Директивата относно ОЕЕО, консултации с национални органи.

инструменти за докладване, разработени съгласно конкретни технически спецификации⁷).

Заклучението въз основа на това е, че най-обещаващият подход за събиране на данни за изходните резултати е държавите членки да продължат да прилагат изискванията на член 11, параграф 4 от Директивата относно ОЕЕО, за да се гарантира, че производителите или третите страни, действащи от тяхно име, водят отчетност относно тези резултати, както и за да се популяризира използването на инструменти за хармонизирането на тази отчетност.

Що се отнася до ползите за околната среда от въвеждането на целеви нива на оползотворяване въз основа на изходните резултати, изследването подчерта, че това може да даде тласък за увеличаване на ефективността при рециклирането посредством технически подобрения. Въпреки това, като се има предвид, че ценните материали, които присъстват в значителни количества в ОЕЕО, вече се рециклират почти напълно поради тяхната икономическа стойност, общите целеви нива въз основа на изходните резултати може да имат само ограничено въздействие върху настоящите практики за рециклиране. При изследването се стигна и до заключението, че целевите нива въз основа на получените изходни резултати (или добити материали) няма да повлияят значително на мониторинга на пречистването на ОЕЕО, тъй като обикновено то се извършва, като дейност за предварително третиране на ранен етап от процеса по рециклиране. Затова от екологична гледна точка следва да се отдаде приоритет на прилагането на селективно третиране от страна на държавите членки, включително на пречистването, както вече е посочено в член 8 от Директивата относно ОЕЕО и приложение VII към нея. Като цяло стриктното прилагане, изпълнение и мониторинг на целевите нива на събиране на ОЕЕО имат силно въздействие върху рециклирането/оползотворяването понастоящем, и както вече се видя, процентът на оползотворяване/рециклиране на ОЕЕО, които са част от схеми за събиране, обикновено е голям в тегловно отношение.

В плана за действие за кръговата икономика Комисията се ангажира да насърчава разработването на европейски стандарти за ефективно по отношение на материалите рециклиране на ОЕЕО, както и на отпадъци от батерии и други съответни сложни излезли от употреба продукти, за да се увеличи рециклирането на важни суровини. Това се счита за по-прагматичен подход отколкото установяването на обвързващи целеви нива на рециклиране въз основа на изходните резултати.

4.3. Заключение

Въз основа на извършената оценка Комисията стига до заключението, че няма съществено основание методът за изчисляване дали са постигнати целевите нива на оползотворяване, основан на постъпленията на входа, да се замени с определянето на целеви нива въз основа на данни за продуктите и материалите, получени от процесите по оползотворяване, рециклиране и подготовка за повторна употреба (т.е. подход, основан на данни за изходните резултати).

⁷ Документ с технически спецификации WEEELABEX и европейски стандарт EN 50625-1: Изисквания за събиране, логистика и третиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване. Част 1, и технически спецификации TS 50625-3-1 — Част 3-1.